

OPINIÓN

FERRÍN, A U.P.G. E A IGREXA

VICTORINO PÉREZ PRIETO

"O cristianismo e a democracia non son termos antitéticos. Polo contrario, están intimamente ligados na súa esencia... Nin o repugnante monismo dos ateólogos, nin o dogmatismo hermético e obcecado do Syllabus"

(Roberto Blanco Torres, "El sentimiento religioso y la forma del estado", en *De esto y de lo otro*).

Hai unhas semanas Méndez Ferrín contestaba desde estas páxinas de ANT ás alusións, presuntamente falsas, sobre a súa persoa feitas nun artigo meu sobre Roberto Blanco Torres (ANT 24-vi-99). Como remataba dicindo que, pola súa banda, deixábame "a sós" coa miña conciencia, e esta atópase moi tranquila, non quero eu volver sobre o tema do sentimento cristián en Blanco Torres, pois no artigo referido coído que xa dixen abondo; reafirmo no dito. "Quen teña oídos para oír, que escoite", dixo o meu Mestre.

Si que me extraña —gratamente— que Ferrín se sinta ofendido polos meus duros xuízos verbo do seu anticlericalismo. Penso que o seu "conflicto coa xente crente", do que falaba no meu artigo, é abondo coñecido e está bastante manifestado, en privado e publicamente, en máis dunha ocasión, particularmente no que se refire á Igrexa católica. A última foi nunha das súas colaboracións no Faro de Vigo, de expresivo título "A cuestión do laicismo".

Dicía alí, nun evidente intento de levar ao seu terreo laicista ao recén eleito alcalde de Vigo, que "se Lois Castriello quer ser o alcalde de todos os vigueses e viguesas... será sen dúbida o alcalde de Gómez Román, quen nuncia presidir a procesión do Cristo da Victoria". Máis aínda, "favorecendo publicamente á Igrexa Católica, un alcalde de Vigo está ofendendo ás confesións e igrexas minoritarias e as persoas que optaron polo ateísmo...". ¿Que significa para Méndez Ferrín "favorecer" confesionalmente? ¿Que unha persoa cun alto cargo acompañe un acto público dun colectivo social maioritario que non está, precisamente, fóra da Lei?

Non son eu unha persoa que teña defendido publicamente o valor que poidan ter para a fe cristiá as procesións relixiosas, senón máis ben o contrario, teñoas criticado como unha actuación que en moitas ocasións favoreceu ben pouco o verdadeiro culto cristián. Pero considero que para un cargo público, entre comulgar —tanto no sentido católico de recibir o sacramento da eucaristía, como no figu-

rado de facelo "con rodas de muíño"— nunha Misa cando non cre niso, e participar nun acto público con relevancia social, hai unha diferenza que ven marcada precisamente polo respecto e a tolerancia da sociedade que o elixiu para un cargo. Neste sentido, debo loubar a postura do novo rexidor municipal vigués, quen ten manifestado que vai participar na procesión do Cristo da Victoria, aínda que non o vai facer logo no rito máis especificamente católico da Misa, porque non é crente e mércenlle un respecto as manifestacións relixiosas dos que si cren.

José Saramago, egregio escritor de quen é ben coñecida a súa pública manifestación de ateísmo/agnosticismo, participou nas honras fúnebres católicas do seu colega Gonzalo Torrente Ballester. Mesmo participou, con respecto e atención, na Misa celebrada na concatedral ferrolá de San Xiao. Poido dar fe disto, pois tamén eu estaba alí, e vírono persoalmente estes ollos. En concepto de que estaba alí, infrinxindo non sei que actuar "consecuente" cunha ideoloxía máis aló do confesionalismo, etc. etc? Quizás estaba alí manifestando, ademais do apreio polo defunto, un respecto á diferenza e unha amplitude de mente da que outros carecen.

Por outra banda, eu mesmo, cura católico, teño participado en celebracións de cristiáns doutras confesións non católicas, e mesmo teño rezado respectuosamente en máis dunha mezquita musulmana. E non me sentín "inconsecuente" ou irrespectuoso coa miña fe católica.

Con respecto do presunto laicismo maioritario do nacionalismo galego, Ferrín tería que probar a súa afirmación de que "na historia do galeguismo e do nacionalismo sempre houbo dúas liñas. Unha laica e maioritaria; clerical e conservadora outra, se ben esta moi pouco nutrida". Certamente, non é o mesmo ser laico que laicista; como non é o

mesmo a secularización que o secularismo, ou non é —necesariamente— o mesmo ser galego que galeguista, ou español que españolista. Cando se confunden ambas cousas, unha de dúas, ou é por ignorancia, ou é con afán de terxiversar a realidade e de enganar. Ferrín fala no título do seu artigo de laicismo, esta é unha postura decimonónica empeñada en acabar —jvna ilusión!— con todo vestixio relixioso na sociedade. Entroques, laico é simplemente —no contexto relixioso, aínda que as simplificacións anican a riqueza dunha palabra ou concepto— o que forma parte da maioría do pobo crente, que non é clérigo. Finalmente, a secularización é o necesario respecto da autonomía da realidade do mundo, fronte á presunta "intervención divina" en todo; unha conquista moderna na

**"Si que me extraña
—gratamente—
que Ferrín
se sinta ofendido
polos meus duros
xuízos verbo
do seu
anticlericalismo"**

que din os estudiosos do tema que non tivo pouco que ver o cristianismo, co seu concepto da desaceración da natureza. Entroques, o secularismo é o empecinamento duns sectores sociais en arrinconar e reducir ao ostracismo, ou eliminar a presenza pública —e aínda a privada— da relixión. Non podo resistirme volver traer aquí unhas verbas de Blanco Torres, citadas no meu artigo anterior (subliñado meu): "Esta cultura sectaria que se desenvolve por moitas partes... coa súa negación do sobrenatural e o ultraterreo, é o peor mal que pode caer sobre os homes e sobre os pobos... Asístanme eses radicais —e neles non creio— que renegan de todo o divino por sistema".

A maior parte das egraxías figuras da historia galeguista-nacionalista-galega certamente non eran clérigos (aínda que destes tamén houbo uns cantos), senón laicos, ou leigos; pero en absoluto eran laicistas nin ateos; aínda que tamén houbera algúns. Non me refiro só á xente do XIX para atrás, nin sequera no noso século só a Otero Pedrayo (católico liberal) ou Risco e Filgueira Valverde (católicos conservadores), senón á meirande parte dos homes do galeguismo

dos anos vinte; incluído Castelao, crente-cristián, aínda que non fora "de Misa diaria", como teño probado con textos e datos en máis dunha ocasión, sobre todo no meu libro *A xeración Nós. Galeguismo e relixión*. Noutros libros como *Cristiáns e Galeguistas*, e no máis amplo *Galegos e cristiáns* teño falado tamén desa presunta "minoría galeguista" cristiá (que non clerical nin necesariamente conservadora) da que fala Ferrín. Claro, que o señor Ferrín posiblemente non leu os meus libros, contrariamente ao que eu teño feito cos seus, pois el é máis sectario ca min e menos aberto a un pensamento diferente.

Nisto dos cristiáns nacionalistas galegos non se pode falar só de xente do pasado, senón tamén de milleiros de persoas que hoxe seguen a ser cristiáns, galeguistas e nacionalistas, a pesar do recoado dalgúns "galeguistas con pedigrí... agnóstico", como dixo algún. O BNG de final do milenio sabe que unha parte importante dos seus votantes son cristiáns, e que mesmo estes tamén militan xa nas súas filas, e por iso é cada vez menos bandeira dun nacionalismo laicista.

A postura de Méndez Ferrín, e outros, semella ser ben diferente á postura que está a tomar o BNG e mesmo, no seu seo, a UPG. Nun recente número do seu voceiro *Terra e Tempo*, a UPG non temeu afrontar honradamente o tema da Igrexa en Galiza, mesmo pedíndolle a súa reflexión a xente desa Igrexa. Alí escribimos Francisco Carballo, Marcial Gondar, X.A. Miguélez, Engracia Vidal, Chao Rego e este que suscribe, entre outros. Porque para a dirección da revista —como afirma na Presentación— compre facer unha análise honrada do papel da Igrexa en Galiza "que sirva para pór ao descuberto moitos descoñecementos e preconceltos establecidos". Ou como di Anselmo López Carreira no seu artigo, compre "deixar de lado a simplificación maniqueísta" á hora de ver e valorar o papel da Igrexa e a relixión na historia galega.

Se houbo unha utilización opresora do poder eclesiástico para esmagar aos pobres e defender aos poderosos, tamén houbo e hai unha realidade liberadora na dinámica da fe cristiá, que segue a mover a "bos e xenerosos", unha verdadeira espiritualidade cristiá que ten máis forza liberadora que ningún oportunismo político. ♦